

DEUTSCHE WELLE JI KA KARU

Aljannar Kare – Haɗarin afkawa cikin bashi Kashi na tara: Bashi mai amfani da bashi mara kyau

Wanda ya rubuta: James Muhandu
Wanda ya fassara: Danlami Bala Gwammaja
Wadda ta tace: Halima C. Schmaling

'Yan Wasa:

Mai ba da labari: ɗan shekara 30
Kaka Dela: 'yar shekara 65
Mace ta 1: 'yar shekara 40
Mace ta 2: 'yar shekara 40
Wani saurayi: ɗan shekara 28
Mai gabatarwa: ɗan shekara 40
Taron mutane
Zaliha: 'yar shekara 35
Binta: 'yar shekara 13
Ali: ɗan shekara 15
Kawu Natanko: ɗan shekara 45
Jamila: 'yar shekara 15

Mai ba da labari:

Masu sauraro, ku taya ni murnar samun wannan sabuwar kujerar ofis da na yi, ina kuma mai yi muku barka da sake saduwa da mu a wannan shiri namu na “Ji Ka Karu” mai suna “Aljannar Kare – Haɗarin Afkawa Cikin Bashi”, kashi na tara. Sunana Aliyu Bello, jami'in kula da harkokin bayar da bashi a wannan banki, kuma jagora a wannan shirin. A cikin shirin ina ba ku labarin rayuwata ta kuruciya ne, da yadda bashi ya jefa mu ni da abokaina cikin matsala.

Bayan Bash ya shiga duniya mun ci gaba da rayuwa ni da Jamila wanda har mun ci jarrabawa, kuma za mu shiga jami'a. Amma tun da kuɗin makarantar ya fi karfin arziƙinmu, sai babata ta kira wani taron gangami don neman mana gudummawa daga 'yan'uwa da abokan arziƙi. Sai da ta kashe sama da Dala 100 wajen sayen abinci da lemo don kuwa bikin ya yi taro. Musamman ma tun da Kaka Dela ta halarci wannan bikin, wadda ita mace ce mai barkwanci da ake yi wa laƙabi da “Rediyo mai jini”.

Fitowa ta 1: Taron neman gudummawa a gidan su Ali

Kaka Dela: Wadannan yaran sun zame wa al'ummar wannan garin abin alfahari saboda su ne suka fara samun shiga jamu'a!

Mace ta 1: Haba Kaka Dela, jami'a ake cewa ba jamu'a ba!

Kaka Dela: To ai duka ɗaya ne! Ko ma dai mene ne, na san yau Zaliha tana bararraka kaji a dalilin wannan ɗan saurayin, zan kuma ci na sha na yi hani'an! Ya kamata a samu irinsu su yi ta shiga jamu'an nan dai ko ma dinga ɗiban dabge a kai-a kai!

Wani saurayi: Jama'a, ina so in jawo hankalinku! Ba fa mun taru a nan wurin ba ne don mu kwashi girki! Dalilin taruwarmu a nan wurin shi ne, mu ba da gudummawa ko wannan yaron ya samu ya biya kuɗin karatun jami'a!

Mace ta 1: Kai yaro, zauna! Saboda Allah wa ya tambaye ka?! Ka kama surutu a gaban manya! Haka kuke a garinku?

Mace ta 2: Ki bari kawai! Yara yanzu ba su da kunya! Manya na magana suna sa baki...

Mai gabatarwa: Ya isa, ya isa! Dole mu kawo tsari a wannan taron! Ai duk mun san abin da ya tara mu a nan, ko ba haka ba?

Taro: Haka ne!

Mai gabatarwa: Me ya tara mu?

Taro: Mu tura ɗanmu jami'a!

Mai gabatarwa: Ban ji ba!

Taro: Mu tura ɗanmu jami'a!

Mai gabatarwa: To ya yi! Sai mu shiga harkar da ta tara mu ɗin! Kowa ya shiga layi, ku dinga saka gudummawarku a cikin wannan kwandon, ɗaya bayan ɗaya. Mun shirya?

Taro: E!

Mai gabatarwa: To, bisimilla! Ku taho mana! Ba wani abin jin kunya! Kowa ya kawo gudunmawarsa nan! Yauwa, ya yi. ... Maman Fati ta bayar da Dala huɗu! ... Rabi'u Barau Dala goma ya bayar! ... Kaka Dela ma ta bayar da Dala ɗaya.

Kaka Dela: Ni ma ku tafa mini mana!

Mai ba da labari:

A karshe dai sai da jama'ar nan suka share abinci kimanin na Dala 100! Daga nan sai Mai gabatarawa ya karɓi lasifika ya sanar cewa an tara Dala 70. Wannan sanarwar ta zame wa Babata da Binta da kuma ni kaina kamar sukan wuƙa saboda an yi asarar Dala 30!

Kun san kuwa wanda ya biya kuɗin makarantar nan tawa daga karshe? Kawu Natanko ne ba wani ba! An sallame shi daga kurkuku kwanakin baya, a dalilin daurin da aka yi masa saboda matsanancin cin bashinsa, to amma a halin yanzu har ma ya fara tsayawa da kafafunsa. Ya canja gaba ɗaya, har ma ya fara sana'ar sayar da kayan marmari, harkar tasa kuma tana garawa. Ya same mu ne, ni da babata, lokacin da muke karye masararmu.

Fitowa ta 2: A gonar masara

Zaliha: Ke Binta! Malalaciyar yarinya kawai! Ina ganinki fa! Me ya sa kike yawan kewayawa ne?

Binta: Cikina ne ya murɗa.

Ali: Karya ne! Malalaciya kawai!

Binta: Kai Ali, yi mana shiru! Ai duk kai ne ka janyo mana! Idan da ba mu kashe kuɗinmu wajen tara mutane don su ba ka gudummawa ba, da mun biya 'yan aiki kamar yadda kowa yake yi.

Zaliha: Za ku yi min shiru ku ci gaba da aiki ko kuwa? Kuna ganin hadari ne yake hadowa fa. Ba gara mu yi maza mu karasa aikin kafin ruwa ya sauko ba!

Kawu Natanko: Kai! Me ya yi zafi haka, kowa ransa a bace?

Binta: Laaaa! Ga Kawu Natanko!

Zaliha: Natanko! Daga ina?

Ali: Kawu, ina wuni?

Kawu Natanko: Sannu Bintata. Ah...Ali!

Binta: Ni har dadi ya ma kashe ni, Kawu! Al'amarin Ali ne ya tsaya min a rai!

Kawu Natanko: Kada ki damu! Ai wannan yana kan hanyarsa ta tafiya jami'a nan ba da dadewa ba!

Ali: Don Allah ka daina tuna mini wannan abin baƙin cikin nan!

Kawu Natanko: Me ya sa? Mene ne dalili?

Ali: Don Allah, ni ka rabu da ni kawai!

Kawu Natanko: Af, Zaliha! Me ya sami yaron nan haka? Ina za shi kuma?

Zaliha: Rabu da shi! Fushi yake yi tun da ya kasa shiga jami'a. Mu koma gida ko ɗan shayi ka sha. ... Don Allah ki kula mini da masaran nan, yanzu zan dawo.

Binta: To Mama!

Kawu Natanko: To, me ya sa ba ki fada mini yana da matsalar kuɗin makaranta ba?

Zaliha: Kai ma taka ta ishe ka! Kwanan nan fa ka fito daga gidan

maza, kuma ko daɗewa ba ka yi da fara sana'a ba.

Kawu Natanko: Ba ki da labarin bashin tallafin karatu ne?

Zaliha: Yanzu wace maganar bashi kuma duk da abin da suka yi maka Natanko?

Kawu Natanko: Daya daga cikin muhimman abubuwan da na koya a zaman gidan yari shi ne, akwai bashi mai amfani da mara amfani!

Zaliha: Kada ka sake yi mini maganar bashi. Bashin da ya kai ka ya baro, ko kuma na ce ya baro mu!

Kawu Natanko: Kin san na yi nadamar abin da na yi. Amma ya kamata mu taimaka wa yaron nan. Bashin da ake ba wa dalibai yana da amfani, don kuwa ana amfani da shi ne a muhallin da ya dace.

Zaliha: To ina zan samu kuɗin da za mu biya?

Kawu Natanko: Ai ba ke za ki biya ba.

Zaliha: To wane ne? Wane ne zai biya?

Kawu Natanko: Ali mana!

Zaliha: Me?! Ta yaya?

Kawu Natanko: Kwantar da hankalinki, Zaliha. Zan yi miki bayanin komai idan muka isa gida. Mu karasa!

Zaliha: To, shi ke nan.

Mai ba da labari:

A nan na bar kawuna da sauran mutanen gidanmu suna tattaunawa, na tsunduma cikin kogi. Ina so na yi tunani mai kyau saboda duk a rufe nake! Ban yi tsammanin samun kowa a bakin kogi ba, amma abin mamaki sai ga Jamila a zaune, ta shiga kogin tunani.

Fitowa ta 3: A gefen kogin Sabara

Ali: Ah..Jamila! Kina nan ashe. Bari na taya ki zama.

Jamila: Ah..Ali, kai ne? Zauna mana.

Ali: Me kike yi a nan ke kafai haka?

Jamila: Tunani nake kawai.

Ali: Tunanin me?

Jamila: Na rayuwa, da kuma ta leƙo ta koma da karatun jami'ata yake nema ya zama saboda kuɗin makaranta.

Ali: Haka ne! An yi biyu babu ke nan.

Jamila: Ina amfanin badi ba rai?

Ali: Ina amfanin badi ba rai...kamar yaya?

Jamila: Ina amfanin bata shekara goma sha shida da muka yi muna karatu, muna yin jarrabawa mu kuma ci, amma daga karshe mutum ya zama kamar ma bai yi karatun ba?

Ali: Haba Jamila. Ai bai kamata ki damu kanki ba. Wannan ba laifinki ba ne. Bayan haka kuma ke ma gidanku ba wasu masu wadata ba ne kamar yadda nawa suke.

Jamila: Amma Ali duk da haka kamata ya yi a ce iyayenmu sun kofarta.

Ali: To, ta yaya?

Jamila: Su rage buƙatunsu su kuma ƙara yawan abin da suke mana tanadi. Wani zubin za ka ga babata ta sayi wani abu wanda ba ma buƙatarsa. Misali, takan sayi takalma da yawa wanda ma ba ta sa wani sam!

Ali: Na fahimce ki. Amma kada ki karaya. Muna da sauran sati kafin a rufe *'registration'*! Kin ga, taso mu tafi gida kafin ruwa ya sauko!

Fitowa ta 4: A gidan su Ali

Zaliha: Ga shayi ka sha mana. Matsalar biya wa ɗanka kuɗin makaranta ba zai ka kasa shan shayi ba.

Kawu Natanko: Wallahi na faɗa miki Zaliha, ba a makara ba! Zan yi miki jagora zuwa wajen Malam Audu. Ma'aikacin banki ne. Zai taimaka mana mu samu bashi a banki.

Zaliha: Kai Natanko, a gaskiya sai na yi shawara. Ka san wanda ya taɓa karɓar wannan bashin kuɗin makaranta?

Kawu Natanko: Ga Malam Audun nan!

Zaliha: To yaya abin yake?

Kawu Natanko: Wannan tsari ne na gwamnati da aka yi don a taimaka wa dalibai masu kwazo wadanda ba za su iya biyan kudin makaranta ba. Ana ba wa daliban da aka tabbatar da ba za su iya biyan kudin makaranta ba.

Zaliha: Amma dai ai bashi ne, idan na kasa biya fa? Ga shi ba ni da wani aiki ko kadara!

Kawu Natanko: Saurara! Ba sai da wadannan ba! Ali za a ba wa bashin, kuma tun da shi dalibi ne za a daga masa kafa.

Zaliha: Daga kafa... me ma?

Kawu Natanko: Daga kafa. Wannan yana nufin za a ba wa wanda ya karɓi bashin lokaci har sai ya samu damar biya, kamar dai a ce sai ya fara aiki, ko ya fara wata sana'a. A kashashe da yawa ana daga wa dalibai kafa in sun karɓi irin wannan bashin.

Zaliha: To, ta yaya wannan bashin ya fi irin wanda ka dinga karɓa a baya amfani? Ta yaya zan samu tabbacin cewa wannan bashin ba zai zama matsala ba kamar yadda wadanda aka ba ka a baya suka zama?

Kawu Natanko: Wannan kuskurena ne. Ba ni da nutsuwa a lokacin da na dinga karɓar wannan kudaden barkatai. Nakan karɓi bashi ba tare da na san me zan yi da kudin ba takamaimai. Ko da ma ina da abin yi da su, to sai na bi wata hanyar da su. Amma irin wadannan bashin shi muke kira da bashi mai amfani saboda makarantar za a ba wa kudin kai tsaye, kin ga hakan zai sa a yi amfani da shi ta yadda ya dace.

Zaliha: Kai kai kai! Zo mu taimaka wa Binta mu kwashe masarar kafin ruwan ya yi karfi!

Mai ba da labari:

Kun ji abin mamaki! A dalilin wannan shawara ta Kawu Natanko muka shiga jami'a. Kun ji wani akasi, ko? Bashi ne ya ba mu damar yin karatu ni da Jamila. Ta haka na samu kaina a aikin banki. Don haka, ba kowane bashi ne mara amfani ba. Bashin da ake ba wa dalibai don yin karatu yana da amfani, don kuwa yana ba wa daliban da ba su da galihu damar yin karatu.

A kashi na gaba zan kai ziyara kauyenmu don na ga halin da mutanenmu ke ciki. Don haka, idan kuna son ku san halin da Kawu Natanko da ma sauran abokaina ke ciki, to kada ku manta ku lalubo mu! A halin yanzu kuna iya duba adireshinmu na yanar gizo a dw.de/lbe don karin bayani. Ko kuma ku tofa albarkacin bakinku a shafinmu na 'Facebook'. Ku huta lafiya!